

FOLKLOR ALANINDA BİLİMSEL İLETİŞİM: YEREL VE KÜRESEL AĞLARIN BİBLİYOMETRİK İNCELEMESİ*

Scientific Communication in the Field of Folklore: Bibliometric Examination of Local and Global Networks

Arş. Gör. Talih ÖZTÜRK**
Doç. Dr. Haydar YALÇIN***

ÖZ

Akademik çıktılardan temel beklenti ilgili bilim alanına özgün bir katkı yapmasıdır. Atıflar üzerinden takip edilebilecek bu katkı, yayınların ve akademik dergilerin alandaki etkinliğine ilişkin önemli göstergelerden biridir. Bu etkinlik farklı araştırma alanları için farklı dinamikler ile şekillenebilmektedir. Folklor, çalışma alanı halklara özgü konular olmasından kaynaklı olarak ulusal niteliği ağır basan bir beşerî bilimler alanıdır. Bu bağlamda alanın atıflar üzerinden değerlendirilmesinde, yayın niteliği dışında dil ve kültürel yakınlık gibi farklı faktörlerin etkisinin de olması muhtemeldir. Çalışmamızın temel amacı folklor alanındaki bilimsel etkinliğin temel dinamiklerini Millî Folklor Dergisi (MFD) ve diğer folklor dergileri üzerinden ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışmamızda folklor disiplininin bilimsel iletişim süreçleri bibliyometrik yöntemler ile ele alınmaktadır. Çalışmamızda analizler iki boyutta gerçekleştirilmiştir. İlk olarak MFD ve diğer folklor dergilerinin yayın sayıları ve atıflarıyla alandaki konuları ele alınmıştır. İkinci olarak ise bu dergilerin aldıkları atıflar üzerinden folklor alanının atıf dinamikleri incelenmiştir. Çalışmanın ilk kısmında görülmektedir ki analiz sonuçlarında MFD, atıf ve yayın sayıları bakımından, diğer folklor dergileri içinde ayrı bir noktada durmaktadır. Burada atıf ortalamaları bakımından “Journal of Folklore Research” ve “Journal of American Folklore” alanın öne çıkan dergilerindedir. Çalışmaların yayımlandıkları yıl ile atıf almaya başladıkları yıl arasındaki süreyi ifade eden atıf gecikmesi değeri ve literatür eskimesini gösteren yarı yaşam değerinin folklor dergileri arasında oldukça farklılaştığı tespit edilmiştir. “Journal of American Folklore”un atıf alan yayınlarının %50’sinin yayımlandıkları yıl atıf almaya başladığı, MFD için ise bu değer üç yıl olduğu ve bu doğrultuda ortalama atıf gecikmesi eğrisinin altında kaldığı görülmüştür. Literatür eskimesi değerlerine göre oluşturulan listesinde ise MFD’nin değerlendirmeye alınan diğer dergiler arasında yarı yaşam değeri en düşük dergi olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın ikinci kısmında folklor alanına yapılan atıflar değerlendirilmiştir. Çalışmamızın bu aşamasında öncelikle folklor alanına yapılan atıfların hangi disiplinlerden geldiğine bakılmıştır. Burada folklor alanına yapılan atıflarda antropoloji ve tarih alanlarının önde geldiği görülmüştür. Folklor yayınlarına alan dışından yapılan atıfların toplam atıflar içindeki payının ise yıllar içinde arttığı ortaya konulmuştur. Son olarak folklor yayınlarının aldıkları atıflar üzerinden çeşitlilik analizleri gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çeşitlilik analizlerinde dergilerin aldıkları atıfların belli kaynaklarda yoğunlaşma durumu ve bunun alınan atıflara yönelik yanlılık yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Çeşitlilik analizleri yayınların atıf aldıkları bilim alanları, ülkeler ve dergiler bağlamında gerçekleştirilmiştir. Çeşitlilik analizleri sonucunda folklor dergilerinin atıf alma eğilimlerinde, dil, kültür ve mekânsal yakınlığın alan için atıf alma dinamiğinin temellerinde yer aldığı görülmektedir. Alandaki dergilerin dilleri bağlamında yapılan değerlendirmede Türkçe, İspanyolca, Almanca çevrede yer alırken İngilizce yayını diline sahip dergilerin merkezi konumda yer aldıkları ve bu yayınların farklı ülke, bilim alanı ve dergilerden atıf alma eğilimlerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Folklor, Bibliyometrik Analiz, Çeşitlilik Analizi, Atıf Analizi, Bilimsel İletişim.

ABSTRACT

The main expectation from academic outputs is to make an original contribution to the field of science. This contribution, which can be followed through citations, is one of the important indicators of the effectiveness of publications and academic journals in the field. This activity can be shaped by different dynamics for different research areas. Folklore is a field of humanities with a predominant national character because its field of study is subjects of a particular group of peoples. In this context, it is possible that different factors such as language and cultural proximity, apart from publication quality, have an impact on the evaluation of

* Geliş tarihi: 22 Şubat 2022 - Kabul tarihi: 9 Kasım 2022

Öztürk, Talih; Yalçın, Haydar. “Folklor Alanında Bilimsel İletişim: Yerel ve Küresel Ağların Bibliyometrik İncelemesi” *Millî Folklor* 136 (Kış 2022): 60-78

** İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, talihztrk@gmail.com, İzmir/Türkiye, ORCID ID: 0000-0002-7040-230X.

*** Ege Üniversitesi, haydar.yalcin@ege.edu.tr, İzmir/Türkiye, ORCID ID: 0000-0002-5233-2141.

the field through citations. The main purpose of our study is to reveal the basic dynamics of scientific activity in the field of folklore through the journal Milli Folklor (MF) and other folklore journals. In this context, the scientific communication processes of the folklore discipline will be discussed with bibliometric methods in our study. In our study, the analyzes were carried out in two stages. Firstly, the position of MF and other folklore journals in the field is discussed with their publication numbers and citations. Secondly, the citation dynamics of the folklore field were examined through the publications citing to folklore journals. As a result, obtained from the bibliometrics analysis, it was seen that when MF is evaluated together with other folklore journals, it stands at a different point in terms of the number of citations and publications. In terms of citation averages, "Journal of Folklore Research" and "Journal of American Folklore" are prominent in the field. It has been determined that the citation lag value and the half-life value which indicates literature obsolescence differ considerably between journals. It was observed that 50% of the cited publications of the "Journal of American Folklore" started to be cited in the first year, while this value was 3 years for MF. In the list created according to literature obsolescence values, MF is the journal with the lowest half-life value among the journals evaluated. In the second part of the study, it was examined which disciplines citing to the field of folklore, it has been revealed that the fields of anthropology and history are prominent and the share of citations taken from outside of the folklore field. It has also been revealed that the share of citations to folklore publications from other research fields in total citations has increased over the years. Finally, diversity analyzes were carried out on the citations of folklore publications. In the diversity analyzes carried out, it was examined in which sources the citations received by the journals were concentrated and whether this created a bias towards the citations received. These analyzes were carried out in the context of the scientific fields, countries, and journals of the publications citing to folklore publications. As a result of the diversity analysis, it is seen that in the citation tendencies of the folklore journals, language, culture and spatial proximity are the basis of the citation dynamics for the field. In the analysis made in the context of the languages of the journals in the field, it was seen that while Turkish, Spanish and German were in the periphery, the journals with the English language were in the central position and the publications in these English journals had a high tendency to get citations from different countries, scientific fields, and journals.

Keywords

Folklore, Bibliometrics Analysis, Diversity Analysis, Citation Analysis, Scientific Communication.

Giriş

Bir bilimsel disiplinin gelişimi ve varlığı kolektif bir bilimsel etkinliğe bağlıdır. Bilimsel iletişim süreci ile şekillenen bu kolektif yapı, bilginin görülmesi, tanınması ve tartışılması bakımından bilimin temellerinde yer almaktadır (Eisend 2002). Son 60 yılda bu yaklaşıma bilimsel rekabetin de eklendiği söylenebilir. Eugene Garfield'in akademik dergilerin atıf tabanlı bir yaklaşımla dizinlendiği SCI (Science Citation Index)'yi geliştirmesinin ardından, bilimsel değerlendirme süreçleri büyük bir dönüşüme uğramıştır (Vessuri vd. 2014: 648). Bilimsel üretimde karşılaştırılabilir değerler üzerinden rekabeti ortaya çıkaran bu dönüşüm, bilimsel üretim ve atıf ilişkisinde bilim insanlarının, bilimsel yayınların ve akademik dergilerin alanda görünür olmasını gerekli kılan bir ortam yaratmıştır (Nielsen 2013: 2070, Vessuri vd. 2014: 650-651). Bu yeni bilimsel üretim ortamının getirdiği bir diğer durum ise bilim dilinin İngilizce olmasının teşvik edilmesidir (Guédon 2008). Atıf tabanlı değerlendirme, bilimsel üretimde İngilizce yayın yapan dergilerin çekirdek dergi listelerini domine etmesini sağlamış ve bu durum bilimsel görünürlük için İngilizce yayın yapmayı bir gereklilik kriteri hâline getirmiştir (Ammon 2006: 9). Tüm bu dönüşüm zaten var olan bilimsel üretimin ulusal, uluslararası ya da merkez, çevre şeklindeki ayrımını (Hwang 2005, Guédon 2008) daha görünür kılmıştır. Bu durum her bilimsel disiplinin kendine has dinamikleriyle şekillenmiştir.

Folklor disiplini, çalışma alanı halklara özgü konular olmasından kaynaklı olarak ulusal niteliği ağır basan bir beşerî bilimler alanıdır. Bu bağlamda alanın atıflar üzerinden değerlendirilmesinde, yayın niteliği dışındaki dil gibi faktörlerin etkisinin de olması muhtemeldir. Çalışmamızda Folklor disiplini için bilimsel iletişim süreci anlaşılmalı çalışılacaktır. Bu doğrultuda MFD ve diğer folklor dergileri üzerinden, folklor alanının

bilimsel iletişim ağındaki yerel ve küresel ilişkilere yönelik motiflerin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Folklor Çalışmaları

İnsanlığın gelişim süreci, onu diğer tüm canlılardan ayıracak birtakım etkinlikler ile şekillenmiştir. İletişim ve paylaşımaya dayalı bu etkinlikler zaman ve mekân boyutuyla farklı yerlerde farklı şekillerde ortaya çıkmış ve içinde doğduğu toplulukların duygularının dışavurumu olarak görünüm kazanmıştır (Ben-Amos 1971). Folklor disiplini bu kolektif soyutlamayı derleme, sınıflama, karşılaştırma ve anlama çabasının bir ürünüdür (Ben-Amos 1971: 15, 1973: 114, Yıldırım 1998a: 17). Temelinde sözlü halk kültürü gelenekleri olduğu kabul edilen folklorun (Dégh 1965: 103, Ben-Amos 1971: 13) kavramsal olarak ortaya çıkışına 1846 yılı işaret edilse de alanın geçmişi çok daha eskiye dayandırılmaktadır. Kongas (1963: 71), çalışmasında buna vurgu yaparak alanın kavramsal olarak tanımlanmadan önce de var olduğu ve kendi tarihsel süreci içinde ülkelerin fikir tarihini yansıttığını belirtmektedir.

Folklor çalışmalarının tarihi, folklorla olan ilginin artmasına sebep olan coğrafi keşifler, rönensans ve reform gibi tarihsel dönüşüm süreçleri ile başlatılmaktadır (Yıldırım 1998b: 2, Ersoy 2012: 6, Oğuz 2013: 6). Avrupa’da yaşanan bu büyük dönüşüm süreçleri mevcut toplumsal paradigmalardan yıkılmasına ve sosyal alanı anlamaya yönelik yeni yaklaşımların geliştirilmesine zemin hazırlamıştır. Bu zemin üzerine yükselen düşünce akımlarından romantizm ve milliyetçilik, folklor disiplinine olan ilginin kaynağında yer almıştır (Ben-Amos 1973, Yıldırım 1998a: 118). Romantizm hareketiyle Avrupa’da kendi saf geleneksel kültürlerine yönelim başlamış ve Avrupa köylerinde “halk” a ait şiirlerle, hikâyelerle, şarkılarla bu “soyul ikelliğin” izi aranmıştır (Dégh 1965: 103-104, Oğuz 2013: 6-7, Cocchiara 2017: 37). 19.yy’a gelindiğinde ise Fransız İhtilali sonrası yükselen milliyetçilik akımı, ülkelerin kendi millî kimliklerini bulma ve bu kimlik etrafında ulus olma çabasında, folklor çalışmaları önemli bir dayanak hâline gelmiştir (Dégh 1965: 104, Yıldırım 1998b: 2). Modern folklor çalışmaları, Jacob Grimm’in 19.yy ilk yarısındaki eserlerine dayandırılmaktadır (Taylor 1994: 17). 19.yy’ın ikinci yarısından itibaren ise, ülkelerin millî kimliklerini yaratma ve yaşatma süreçlerinin temelinde yer alan dergileri, dernekleri, müzeleri ile yaygın bir bilimsel çalışma alanı hâline gelmiştir (Nail 2013: 238).

Folklor çalışmalarının Türkiye’deki gelişiminin, Avrupa etkisiyle benzer bir seyir izlediği söylenebilir. Yıldırım (1998b) çalışmasında, Türkiye’de folklorla ilginin hem romantizm hem milliyetçilik boyutuyla Avrupa ülkeleri ile ilişkilerin yoğunlaşmasıyla başladığını ifade etmektedir. Yıldırım (1998b: 3-4), 18.yy’da ortaya çıkan mahallileşme akımının “pre-romantizm” dönemi olarak halka yönelişin başlangıcı olduğunu ve 19.yy’da Avrupa’dan yükselen milliyetçiliğin etkisiyle Osmanlı aydınları arasında yaygınlaşan Türkçülük fikriyatıyla devam ettiğini belirtmektedir. Türk folklor çalışmalarında millî ruhun ortaya çıkarılması amacıyla halk kültürüne yönelişin başlangıcı ise 20.yy. başlarına tarihlenmektedir (Yıldırım 1998b, Nail 2013, Oğuz 2013). Bu dönemde Ziya Gökalp, Fuat Köprülü ve Rıza Tevfik Bölükbaşının yazıları, folklor teriminin tanımlanması, folklor çalışmalarının millî kültürün ortaya çıkarılmasındaki kıymetinin anlaşılması ve bir araştırma alanı olarak kabul bulmasında oldukça etkili olmuştur (Nail 2013: 238-241, Oğuz 2013: 11-12). Cumhuriyet dönemine kadar daha bireysel çabalar ile yürütülen folklor çalışmaları cumhuriyet dönemi ile çeşitli dernekler, cemiyetler, kamu kurumları ve üniversitelerin kurumsal düzeyde çabaları ve dergicilik faaliyetleriyle yükselmiştir (Yıldırım 1991, Tüfekçi 1995: 778-779, Nail 2013: 241-242, Alıç 2016, Kasımoğlu 2018).

Bibliyometrik Yaklaşım

Klasik tanımıyla bibliyometri, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin bilimsel iletişim ortamlarına uygulanmasıdır (Pritchard, 1969: 348). Bilimsel iletişimin nicel yöntemler ile analiz edilebilmesi amacıyla geliştirilmiş olan bibliyometri, bilimsel iletişimin karmaşık yapısını açıklamaya yönelik yöntem ve ölçümler sunmaktadır (Gökkurt 1994, Borgman & Furner 2002: 4)

Bibliyometri ile yayınların bibliyografik öğeleri, yayınlar arasındaki bağlantılar üzerinden büyük oranda frekansa dayalı bir yaklaşımla değerlendirilmektedir (Borgman & Furner 2002: 7). Bu bağlamda bibliyometriden yazarlar (Koseoglu 2016), kurumlar (Luo vd. 2018), ülkeler (Finardi 2015), anahtar kelimeler (He 1999), atıflar (White & McCain 1998), dergiler (Al vd. 2010, Yalçın 2010) veya bilim alanları (Courtial 1994, Guan & Liu 2014, Yalçın & Yayla 2016) gibi farklı analiz öğelerinin bağlantıları ele alınarak çalışmanın amacına göre farklılaşan kapsam ve yöntemler ile yararlanılabilmektedir (Sengupta 1992, Borgman & Furner 2002, Bornmann & Daniel 2008).

Literatürde folklor çalışmaları üzerine gerçekleştirilmiş bibliyometrik analizler de bulunmaktadır. Bu çalışmalar büyük oranda folklor dergilerinin bibliyometrik profilini çıkarmaya ve alandaki etkinliğini görmeye yönelik bir yaklaşımı benimsemektedirler (Al vd. 2010, Yalçın 2010, Al 2012, Behles 2014, Lauk 2016). Folklor disiplinini bibliyometrik yöntemler ile ele alan diğer çalışmaların ise alanı genel bir perspektiften değerlendirmeye yönelik oldukları görülmektedir (Yalçın 2010, Laudun & Goodwin 2013, Ardanuy 2017, Su vd. 2019). Bu çalışmanın alana katkısı ise folklor alanının bilimsel iletişim süreçlerine etki eden faktörlerin neler olduğu ve farklı ülkelerden folklor dergilerinin aldıkları atıflar boyutuyla ne şekilde farklılaştıklarının ortaya konulması olacaktır. Böylece alandaki atıf etkinliğinin dergiler arasında ne yönde benzerlik ya da farklılıklar taşıdığı görülebilecektir.

1. Veri ve Yöntem

1.1. Veri

Çalışmamızda folklor disiplini akademik dergiler üzerinden ele alınmaktadır. Bu doğrultuda veri kaynağı olarak WoS (Web of Science) bibliyografik veri tabanından yararlanılmıştır. WoS'un seçilmesinin temel sebebi folklor disiplininin kategorik olarak tanımlanmış ve MFD'nin burada dizinleniyor olmasıdır. Böylece hem MFD yayınlarının dizinlenmeye başladığı günden bu yana karşılaştırılabilir ölçüde izlenmesi hem de kategorik olarak tanımlanmış bir yayın listesi üzerinden alanın atıf dinamiklerinin analizi mümkün olacaktır.

Verilerin derlenmesi aşamasında WoS'ta dizinli folklor dergilerinin farklı zaman aralıklarında dizinlendiği ve bazılarının artık yayımlanmadığı ya da dizinlenmediği görülmüştür. Kaynakların WoS'da dizinlenme durumuna göre işaretlendiği Şekil 1 aşağıda yer almaktadır.

Dergiler	1956-1974	1975-2006	2007-2020	Yayın Sayısı
<i>Journal Of American Folklore</i>				1313
<i>Millî Folklor</i>				869
<i>Folklore</i>				772
<i>Revista De Dialectologia Y Tradiciones Populares</i>				734
<i>Fabula</i>				715
<i>Western Folklore</i>				683
<i>Volkskunde</i>				677
<i>Osterreichische Zeitschrift Fur Volkskunde</i>				631
<i>Schweizerisches Archiv Fur Volkskunde</i>				534
<i>Journal Of Folklore Research</i>				496
<i>Zeitschrift Fur Volkskunde</i>				485
<i>Asian Folklore Studies</i>				400
<i>Folk Life</i>				346
<i>Folklore-Electronic Journal Of Folklore</i>				339
<i>Melusine</i>				283
<i>New York Folklore</i>				274
<i>FF Communications</i>				256
<i>Voices-The Journal Of New York Folklore</i>				245
<i>Ulster Folklife</i>				237
<i>Lied Und Populare Kultur-Song And Popular Culture</i>				196
<i>Folk Music Journal</i>				186
<i>Jahrbuch Fur Volksliedforschung</i>				179
<i>Asian Ethnology</i>				167
<i>Marvels & Tales-Journal Of Fairy-Tale Studies</i>				131
<i>Revista De Etnografia Si Folclor</i>				130
<i>Disparidades-Revista De Antropologia</i>				51
<i>Trictrac Journal Of World Mythology And Folklore</i>				21

Şekil 1 WoS'ta dizinlenen dergiler 1956-2020

Şekil 1'de folklor dergilerinin dizinlenmeye başladıkları tarihlerin farklılık gösterdiği ve bazı dergilerin uzun zamandır WoS'da dizinlenmediği gözlemlenmektedir. Folklor disiplininin atf ilişkilerinin incelenmesi amaçlanan bu çalışmada analizlerin gerçekleştirilmesinde bu durumun dikkate alınması gerekmiş ve çalışmanın kapsamına uygun olması açısından farklı kapsamda veri setlerinin derlenmesi ve analiz edilmesi uygun görülmüştür.

Veri setlerinden ilki alandaki dergilerin atf sayılarının incelendiği ilk kısım için derlenmiş WoS'un folklor kategorisindeki tüm makalelerden oluşmaktadır. İkinci veri setini ise WoS'un folklor kategorisinde yer alan yayınlara atf yapmış çalışmalar oluşturmaktadır. Bu yayınların derlenmesinde hem dergilerin karşılaştırılabilir olması hem de atf gecikmesi dikkate alınarak 2021 yılına kadarki yayınlar dikkate alınmıştır. Analiz için kapsamında incelenecek veriler 2022 Ocak ayında derlenmiştir. Yayın sayıları Tablo 1'de yer almaktadır.

Dergiler	Yayın Sayısı
Folklor kategorisindeki tüm makaleler	10,866
Folklor kategorisine atf yapan tüm yayınlar	17,421

Tablo 1 Veri setleri

Veriler derlendikten sonra düzenlenmesi aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada tekrar eden ya da hatalı yazımları bulunan tüm analiz öğeleri değerlendirilerek tek bir formata getirilmiş ve hatalar giderilerek analizler gerçekleştirilmiştir. Verilerin düzenlenmesinde oldukça kapsamlı modüller sunan Vantage Point¹ bibliyometrik analiz aracından yararlanılmıştır.

1.2. Analiz Yöntemi

Çalışmamızda bibliyometrik yöntemlerden yararlanılmıştır. Bibliyometri analiz türü olarak pek çok yaklaşımdan beslenmektedir. Bu yaklaşımlar analizlerden beklenen sonuçlara göre çeşitlenmektedir. Çalışmamızda hem frekans hem de ağ analizi yöntem-

lerinden yararlanılmıştır. Bununla birlikte çalışmamızda dergilerin aldıkları atflara yönelik atıf gecikmesi ve literatür eskimesi ile atıf ilişkilerindeki yoğunlukların görülebilmesi amacıyla çeşitlilik analizleri gerçekleştirilmiştir.

Ağ analizi yöntemlerinden, iki analiz ögesi arasındaki ilişkinin görülebilmesi ve tüm ağ içindeki kümelerin ortaya konulması amacıyla yararlanılmaktadır. Kümelerin tanımlanmasında, ağ içindeki bağlantıların yoğunluğuna göre kümeleri oluşturan modüllerite değerinden yararlanılmış ve kümeler renklerle kodlanmıştır. Modüllerite değeri ağ içindeki yoğun bağlantılı kavramları, rastgele bağlantılı kavramlardan ayırarak kümeleri belirleyen bir algoritmadır (Newman & Girvan 2004). Ağ matrislerinin çıkarılmasında Vantage Point¹ programından, ağ dosyalarının oluşturulması ve görselleştirmelerde ise UCINET (Borgatti vd. 2002) ve VOSviewer (Van Eck & Waltman 2013) programlarından yararlanılmıştır.

Çalışmanın son aşamasında dergilerin atıf kaynağındaki yoğunlaşma ya da çeşitliliği görebilmek için çeşitlilik indeksi (Leydesdorff vd. 2019b) göstergesinden yararlanılmıştır. Çeşitlilik bir popülasyonun ne kadar farklılaştığını ifade etmektedir. Literatürde farklı disiplinlerin farklı amaçlar ile çeşitlilik indeksi hesaplamalarından yararlandığı görülmektedir. Örneğin, biyoçeşitliliğin ölçülmesinde (Williams vd. 1991), kurum içi çalışan çeşitliliğinin inovasyon yeteneklerine etkisinin ölçülmesinde (Østergaard vd. 2011) veya bir bilim alanının ne kadar disiplinler arası olduğunun ölçülmesinde (Chang 2018) çeşitlilik indeksinden yararlanılan çalışmalar bulunmaktadır. Çalışmamızda ise folklor disiplininde alınan atfların ne derece farklılaştığının ortaya konulmasında çeşitlilik indeksinden yararlanılmaktadır. Çeşitlilik indeksi değerlerinin hesaplanmasında Leydesdorff vd. (2019b)'un önerdiği ve Rousseau (2019)'nun yaptığı katkı ile geliştirilen DIV* İndeksinden (Leydesdorff vd. 2019a) yararlanılmıştır. DIV* indeksi üç temel ögenin hesaplanarak bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Bunlar popülasyonun ne kadar ayrı birimden oluştuğunu gösteren çeşitlilik (variety), birimlerin ne kadar eşit dağıldığını gösteren denge (balance) ve birimlerin ne derece benzer ya da ayrı olduklarını gösteren farklılık (disparity) değerleridir (Rafols & Meyer 2010, Leydesdorff vd. 2019b, Rousseau 2019). DIV* indeksinin formülü şu şekildedir (Leydesdorff vd. 2019a):

$$DIV^* = N * DIV \quad (1)$$

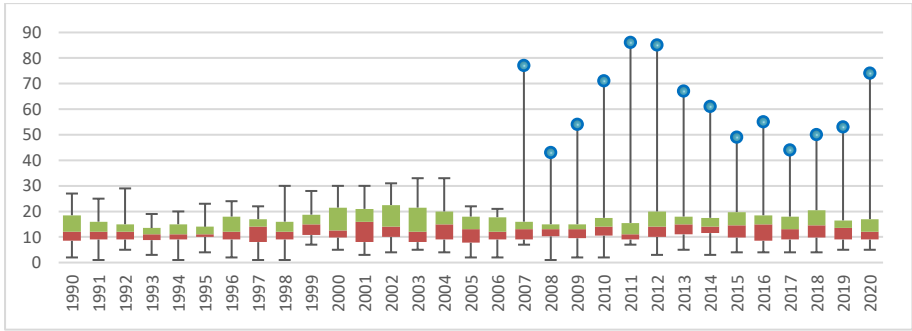
$$DIV^* = n_c * (1 - Gini_c) * \sum_{i=1, j=1, i \neq j}^{i=n_c, j=n_c} d_{ij}$$

Eşitlik 1 yukarıda da belirtildiği üzere üç faktörden oluşmaktadır. İlk faktör olan n_c değeri c'nin eleman sayısıdır ve çeşitliliği göstermektedir. N değeri tüm kategori ya da elemanların sayısını vermektedir. İkinci faktör denge değerini vermektedir ve hesaplanmasında Gini katsayısından yararlanılmaktadır. Gini katsayısı ekonomide gelir adaletsizliğini ölçmek üzere sıklıkla kullanılan bir göstergedir (Lechthaler vd. 2020). Gini katsayısının 1 olması tam homojenitenin göstergesidir ve bu formülde $(1 - Gini_c)$ şeklinde kullanılmıştır (Leydesdorff vd. 2019b). Son faktör ise farklılık değerini vermektedir. d_{ij} , i ve j birimleri arasındaki uzaklık değerini göstermektedir (Leydesdorff vd. 2019b).

2. Bulgular ve Tartışma

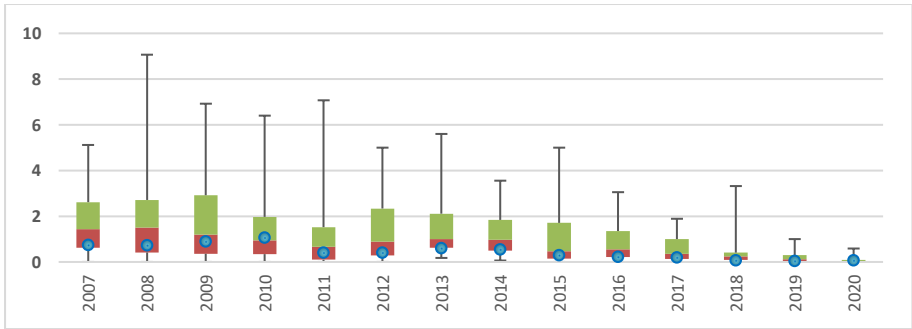
2.1. Folklor Dergilerinin Yayın ve Atıf Sayılarına İlişkin Bulgular (N=10,866)

Folklor kategorisindeki dergilerde yayımlanan yıllık toplam makale sayısı, 1975-2006 yılları arasında 170 ile 300 arasında değişmektedir. Yıllık makale sayısında 2007 yılına kadar düzensiz de olsa genel bir artış eğilimi vardır. 1990-2020 yılları arasında dergilerin yıllık ortalama makale sayıları Şekil 4'te görülmektedir.

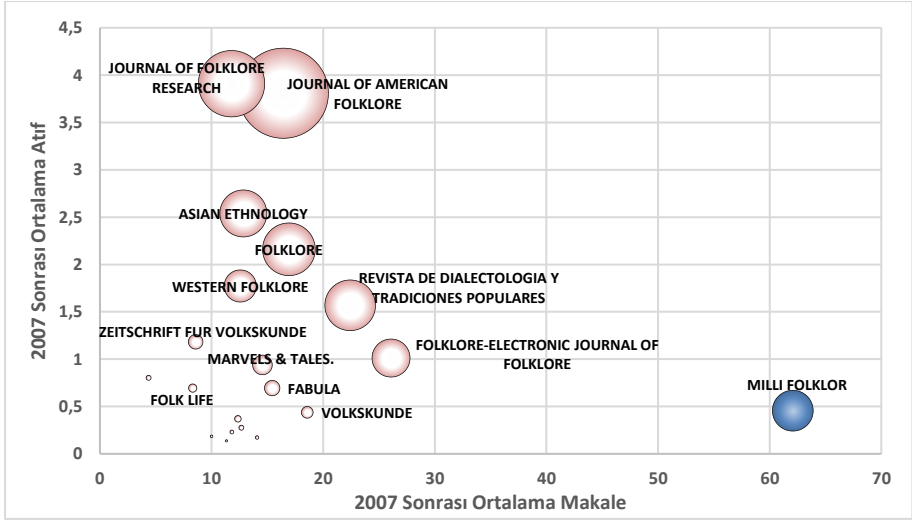
Şekil 2 Folklor dergilerinin yıllık makale sayıları

Şekil 2’te folklor dergilerinin yıllık makale sayılarındaki yığılmaları görülmektedir. Folklor dergilerinin yıllık ortalama makale sayılarındaki yığılma 10 ile 20 yayın arasında yer almaktadır. 2007 sonrasında dizinlenmeye başlanan MFD’nin yayın sayıları ise mavi renkli daireler ile işaretlenmiştir. Buna göre MFD 2007 sonrası en çok makale yayınlayan dergidir. Folklor kategorisinde 2007 yılına kadar dergi başına ortalama 13 makale yayımlandığı hesaplanırken bu sayı 2007 yılı ve sonrasında ortalama 13,67’ye yükselmektedir. MFD’nin dizinlendiği yıllar için ise yıllık makale sayısı ortalaması ise 62,66’dır. Bu durum MFD’nin diğer dergilerden yıllık ortalama 3,6 kat fazla makale yayınladığını göstermektedir. Bu rakamlar, yapılan tüm karşılaştırmalarda yayımlanan makale sayısının da dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Folklor dergilerinin aldıkları atıflar ise Şekil 3’te görülmektedir.

Şekil 3 Yayın başına düşen ortalama atıf sayıları

Şekil 3, dergilerin o yıl için makale başına düşen atıf sayıları ile oluşturulmuştur. Şekil 3 MFD’nin dizinlenmeye başladığı dönemin görülebilmesi amacıyla 2007-2020 yıllarını kapsamaktadır. Şekil 3’te yer alan mavi renkli daireler, MFD’nin o dönem için makale başına düşen atıflardaki diğer dergilere göre göreceli konumunu göstermektedir. Yayın sayılarında marjda yer alan MFD’nin atıf sayılarında ilk çeyreğe yakın konumlandığı görülmektedir. Genel bir değerlendirmeye, 2007-2020 yılları arasında MFD’nin makaleleri (869), toplam yayımlanan makalelerin (4327) %20,08’sini oluştururken, MFD’nin makalelerinin aldıkları atıflar (369), bu dönem yayımlanan tüm makalelerin aldıkları toplam atıfların (4833) %8,19’unu oluşturmaktadır. Bu durumun dergiler özelinde nasıl olduğunun görülebilmesi amacıyla bir karşılaştırma gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla folklor dergilerinin 2007 sonrası yayınlarının ortalama atıf ve yayın değerleri üzerinden bir saçılım grafiği Şekil 4’te yer almaktadır.

Şekil 4 2007-2020 ortalama atıf-yayın saçılım grafiği

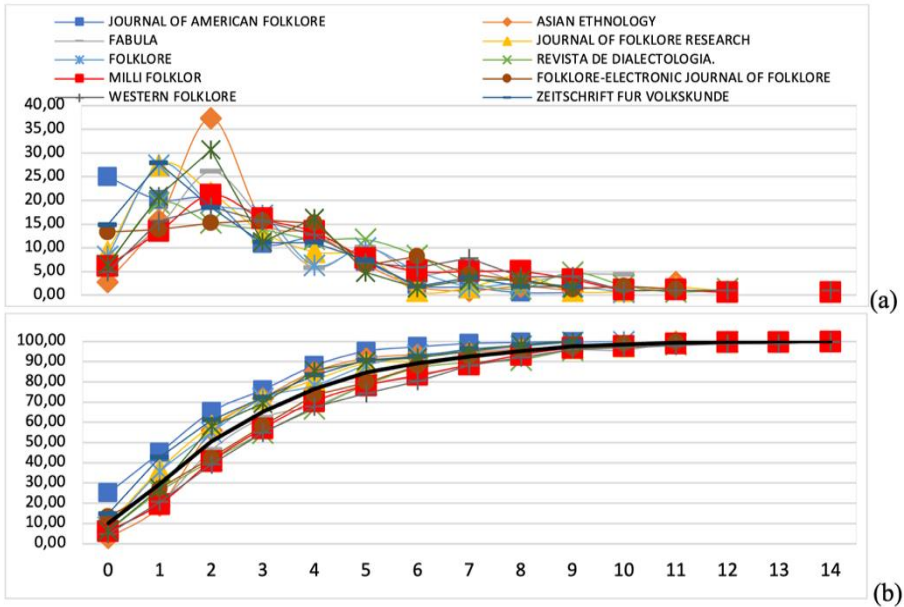
Şekil 4, yukarıda da değinildiği üzere folklor dergilerinin yayın sayıları ve atıf ortalamalarına ilişkin bir karşılaştırma ortamı sağlamaktadır. Saçılım grafiğinin oluşturulmasında 2007-2020 yılları arasındaki ortalama atıf ve yayın değerlerinden yararlanılmıştır. Düğüm büyüklükleri ise ortama yıllık atıf değeri ile orantılandırılmıştır. Şekil 6’da 2007 sonrasında “Journal of Folklore Research” ve “Journal of American Folklore” dergilerinin yayın başına düşen ortalama atıf bakımından önde geldikleri ve bu dergiler için makale başına ortalama atıf değerlerinin sırasıyla 3,9 ve 3,8 olduğu görülmektedir. Yıllık ortalama yayın sayısı 62 olan MFD için ise bu değer 0,45 olarak hesaplanmıştır.

2.2. Atıf Gecikmesi ve Literatür Eskimesi

Bilimsel iletişim sürecinde bir yayından yararlandığının temel göstergesi atıflardır. Farklı disiplinlerdeki yayınların atıf alma süreleri de farklılaşabilmektedir (Tonta 2002: 19, Chang 2013). Akademik yayınların atıf alma sürelerine ilişkin konuyu retrospektif ve prospektif bir yaklaşımla değerlendiren iki temel gösterge bulunmaktadır: Literatür eskimesi ve atıf gecikmesi. Çalışmanın bu kısmında folklor disiplinindeki dergilerin atıf gecikmeleri ve literatür eskimesi karşılaştırmalı bir yaklaşımla ele alınacaktır.

2.2.1. Atıf Gecikmesi

Akademik bilginin yayımlanması ile bu bilgilerden yararlanan çalışmalardan atıf alma süresi arasında bir zaman aralığı bulunmaktadır. Çalışmaların yayımlandıkları yıl ile atıf almaya başladıkları yıl arasındaki süre, atıf gecikmesi (citation lag) olarak tanımlanmaktadır. Atıf gecikmesinden bir disiplinindeki bilginin yayılması ve farklı çalışmalar ile entegrasyonunun göstergesi olarak yararlanılmaktadır (Nakamura vd. 2011: 223-224). Atıf gecikmesi farklı disiplinlerde farklı yıl aralıklarında gözlemlenebilmektedir (Yang 2019: 13). Folklor disiplininin ele alındığı çalışmamızda atıf gecikmesi dergilerin atıf alma dinamiklerini görebilmek amacıyla, dergi bazında karşılaştırmalı olarak gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan sonuçlar Şekil 5 (a) ve (b) de görülmektedir.

Şekil 5 (a)(b) Folklor dergileri atıf gecikmesi grafikleri

Folklor dergilerinin atıf gecikmelerinin gösterildiği Şekil 5'te 2007 sonrasında atıf almış yayınların yüzde kaçının, kaç yıl sonra atıf almaya başladığı yer almaktadır. X ekseninde yer alan 0'dan 14'e kadar olan gösterge kaç yıl sonra atıf alınmaya başladığını belirtmektedir. Y ekseninde ise atıf alan bu çalışmaların toplam çalışmaların yüzde kaçını oluşturduğu görülmektedir. Şekil 5 (a)'da bu değerler ayrı ayrı gösterilmişken, (b)'de birikimli olarak görülmektedir.

Şekil 5 (a) incelendiğinde dergilerin atıf alma eğrilerinin tepe noktalarını yayımlandıktan 1 ya da 2 yıl sonra ulaştıkları görülmektedir. Folklor çalışmalarının %5-15 arasında değişen bir oranda ilk kez 4 yıl sonra atıf aldıkları ve pek çok dergi için 6 yıldan sonra atıf alma oranının %5'in altına düştüğü izlenmektedir. Atıf alma oranlarının birikimli olarak gösterildiği Şekil 5 (b)'de bu durum daha net görülebilmektedir. Dergilerden bağımsız bakıldığında atıf alan folklor yayınlarının yaklaşık %50'sinin ilk 2 yıl içinde, yaklaşık %90'ının 6 yıl içinde atıf aldıkları görülmektedir. Dergiler özelinde bu oranın değiştiği söylenebilir. Örneğin "Journal of American Folklore" için bu oranlar yaklaşık %50 için 1 yıl iken, atıf alan yayınlarının yaklaşık olarak %90'ı için 4 yıldır. MFD için ise atıf alan yayınlarının %50'sinin 3 yıl içinde, %90'ının ise yaklaşık 8 yıl içinde atıf almaya başladığı görülebilir. Şekil 5 (b)'deki siyah eğri ortalama değere göre çizdirilmiştir. Folklor dergilerindeki bilginin yayılması ve bu bilgiden yararlanılmasında, eğrinin altında kalan dergiler için eğri üzerindeki dergilere göre daha uzun süreler gerektiği çıkarımı yapılabilir. MFD ortalama değere göre çizdirilmiş siyah eğrinin altında kalmaktadır. Dolayısıyla MFD'nin atıf alması için diğer folklor dergileri ortalama-sından daha uzun süreler gerektiği söylenebilir.

2.2.2. Literatür Eskimesi

Akademik yayınların gördükleri ilginin zaman geçtikçe azalması beklenmektedir. Literatür eskimesi bu bağlamda bir disiplin içindeki yayınların atıflarının zamana bağlı değişimini ortaya koymak amacıyla yararlanılan bir göstergedir. Atıf yapılan yayınların yıllarının ortanca değerinin atıf yapan yayının yılından çıkarılması ile ilgili literatürün

yarı yaşam değerine ulaşabilmektedir. Yıllık olarak hesaplanan değerlerin ortalaması Tablo 2’de yer almaktadır.

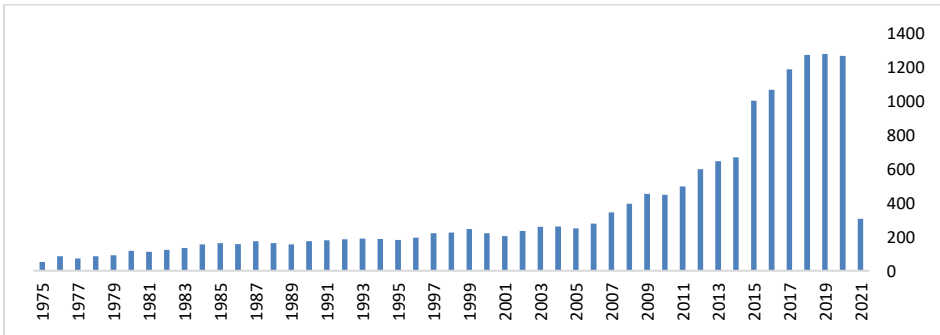
Dergi Adı	2007-2020 yarı yaşam ortalaması
Milli Folklor Dergisi	14,86
Zeitschrift Fur Volkskunde	16,64
Revista De Dialectologia,	17,75
Asian Ethnology	19,35
Folklore-Electronic Journal of Folklore	21,46
Western Folklore	22,07
Volkskunde	22,11
Journal of Folklore Research	22,71
Journal of American Folklore	23,07
Fabula	28,36
Folklore	33,64
Genel Ortalama	22 21,42

Tablo 2 2007-2020 Folklor dergileri yarı yaşam ortalamaları

Folklor yayınlarında yarı yaşam süresinin dergilere göre farklılık gösterdiği Tablo 3’te görülmektedir. Listede MFD yayınlarının yarı yaşam ortalaması yaklaşık 15 yıl olarak bulunmuşken, diğer dergiler artan ortalamalarda yarı yaşam değerine sahiptir. Literatür eskimesi hem dergilerde yer alan çalışmaların güncel yayınlara atıf verme oranlarına yönelik yaklaşımlarını göstermekte hem de alandaki bilginin güncelliğini kaybetme süresini göstermektedir. Tonta (2002), Kütüphanecilik için yaptığı literatür eskimesi hesaplamasında ortalama değeri 7 yıl olarak bulmuş ve bunu kütüphanecilik disiplininde bilgilerinin yenilenme hızı olarak yorumlamıştır. Folklor disiplini için seçilmiş dergilerin ortalama yarı yaşam süresi ise 22 yıl olarak, tüm dergilerdeki yayınlar hesaba katıldığında ise 21,42 olarak hesaplanmıştır.

2.3. Atıf Yapan Yayınlar (N=17.421)

Çalışmanın bu kısmında öncelikle atıf yapan 17.421 yayının yıllara göre dağılımları incelenmiştir. Yayınların yıllara göre dağılımları Şekil 6’da görülmektedir.

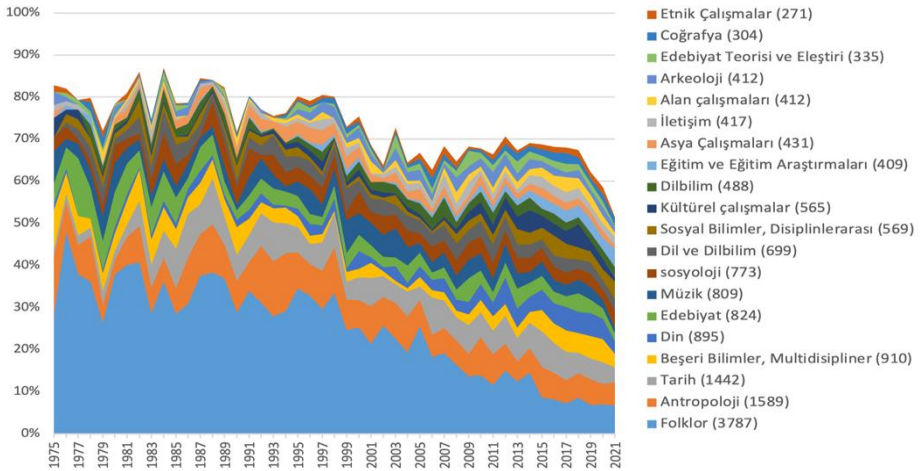
Şekil 6 Atıf yapan yayınların yıllara göre dağılımı

Şekil 6’da görüleceği üzere 2007 yılı sonrası atıf yapan yayınların sayısında bir artış eğilimi vardır. Bu artış eğiliminin kaynakları bu aşamada ele alınan bir başlık olmuştur. Atıf yapan yayınların yer aldıkları dergilere ilişkin liste Tablo 3’te görülmektedir.

Diğer Kategorilerdeki Dergiler		Folklor Kategorisindeki Dergiler	
Dergi Adı	Yayın Sayısı	Dergi Adı	Yayın Sayısı
American Ethnologist	102	Journal of American Folklore	655
Ethnomusicology	102	Western Folklore	446
American Anthropologist	73	Folklore	367
Ann. Rev. of Anthropology	71	Fabula	273
Anthropos	58	Journal of Folklore Research	270
Religions	53	Zeitschrift Fur Volkskunde	186
Current Anthropology	50	Milli Folklor	166
Research In African Lit.	43	Volkskunde	162
Anthropological Quarterly	42	Schweizerisches Archiv Fur Volkskunde	142
Journal of The Royal Anthro. Inst.	42	Folklore-Electronic J. of Folklore	121
J. of Popular Culture	41	Folk Music Journal	118
Ethnology	39	Osterreichische Zeitschrift Fur Volkskunde	114
Int. Journal of Heritage Studies	39	Asian Folklore Studies	88
Yearbook For Traditional Music	37	Revista De Dial.Y Tradiciones Populares	84
Ethnohistory	36	New York Folklore	80
Ethos	35	Folk Life	72
Journal of Ethnopharmacology	35	FF Communications	71
Humor-Int. Journal of Humor Res.	34	Marvels & Tales-J. of Fairy-Tale Studies	52
Social Science & Medicine	34	Asian Ethnology	48
J. of Ethnobiology And Ethnomedicine	32	Jahrbuch Fur Volksliedforschung	39

Tablo 3 Atfı yapan yayıncıların yer aldıkları dergiler

Tablo 3'te ilk sütunda folklor kategorisi dışındaki dergiler, ikinci sütunda ise folklor kategorisinde yer alan dergiler listelenmiştir. Listelere yayın sayısına göre önde gelen ilk 20 dergi alınmıştır. Tablo 3'te her ne kadar atfı alma yoğunluğunun beklendiği üzere folklor kategorisindeki dergilerden olduğu görülse de kategori dışındaki dergilerden de oldukça fazla atfı alındığı söylenebilir. Bu dergilerin kategorilerin neler olduğu, alana olan ilgisinin ne zaman başladığı ve şu anda yapılan toplam atıflar içindeki konumları Şekil 7'de yer almaktadır.

Şekil 7 Folklor çalışmalarına yapılan atıfların kategorik dağılımı

Şekil 7'de yer alan 20 kategori, atfı alınan kategorilerin yayın sayısına göre sıralanması ile seçilmiştir. Grafik gösterim bu ilk 20 kategorideki yayınların oranlarının yıllara bağlı değişiminin görselleştirilmesi şeklinde oluşturulmuştur. Kategorilerin yanındaki sayılar 1975-2020 arasında atfı yapan yayın sayısını vermektedir. Şekil 7 incelendiğinde folklor yayınlarına, folklor kategorisindeki yayınlardan gelen atıfların %50'lerden başlayarak yıllar içinde düşüşe geçtiği görülmektedir. Bu bağlamda günümüze yaklaştıkça farklı kategorilerden gelen atıfların folklor kategorisinden gelen atıfla-

ra yaklaştığı ve folklor çalışmalarının farklı disiplinlerden gördüğü ilginin zaman içinde artmakta olduğu çıkarımı yapılabilir.

2.4. Çeşitlilik Analizleri

Çalışmanın son aşamasında folklor kategorisindeki atıf yapılan yayımlar, aldıkları atıflar üzerinden farklı boyutlarıyla değerlendirilmiştir. Buradaki temel amacımız alınan atıfların kaynağının belli noktalarda yoğunlaşmış yoğunlaşmadığını görmektir. Bu doğrultuda atıf alan dergilerin hangi kategorilerden, hangi ülkelerden ve hangi dergilerden atıf aldıkları, bu kaynaklar içinde belli noktalarda yoğunlaşmaların olup olmadığının görülmesi amaçlanmaktadır. Burada gerçekleştirilen çeşitlilik analizlerinde atıf alınan kategorilerden derginin ne kadar farklı disiplinden atıf aldığı ve bu anlamda bilginin farklı disiplinlere yayılması bakımından ne derece disiplinler arası bir konumda olduğunun ortaya konulmasında; atıf alınan ülkeler ve dergilerden ise alanın kendine has yerel niteliğinin atıf ilişkisinde bir yanlılık yaratıp yaratmadığının ortaya konulmasında yararlanılmıştır.

2.4.1. Atıf Alınan Kategoriler

Bu bölümde folklor dergileri, atıf aldıkları kategoriler üzerinden değerlendirilmektedir. “Kategori” ve “atıf alan dergiler” matrisi, tesadüfi ilişkilerin dışarıda bırakılması amacıyla bir kategoriden en az iki kez atıf alma şartıyla oluşturulmuştur. 175 kategori ve 30 folklor dergisinden oluşan matris üzerinden ağ analizi ve çeşitlilik analizi gerçekleştirilmiştir. En çok atıf alan ilk 20 dergi DIV* değerine göre sıralanarak Tablo 4’te sunulmuştur.

Dergiler	DIV*	Kategori Sayısı	En Çok Atıf Alınan İlk Üç Kategori
<i>Folklore</i>	6,0392	118	Folklor (%28,3), Tarih (%8,31), Din (%5,58)
<i>Asian Folklore Studies</i>	5,5887	97	Asya Çalışmaları (%17,2), Folklor (%12,72), Antropoloji (%8,96)
<i>J. of American Folklore</i>	5,0368	135	Folklor (%31,27), Antropoloji (%9,24), Tarih (%4,43)
<i>J. of Folklore Research</i>	4,4644	101	Folklor (%29,28), Antropoloji (%6,28), Beşerî Bil., Multidis. (%4,18)
<i>Rev. De Dial. Y Trad. P.</i>	3,2678	70	Folklor (%17,29), Latin Edebiyatı (%7,81), Antropoloji (%7,62)
<i>Western Folklore</i>	2,8534	95	Folklor (%38,65), Beşerî Bilimler, Multidisipliner (%3,87), Din (%3,71)
<i>Asian Ethnology</i>	2,1517	58	Din (%16,17), Asya Çalışmaları (%10,5), Antropoloji (%10,07)
<i>F. Electronic J. of Folk.</i>	1,3675	47	Folklor (%17,18), Antropoloji (%7,27), Arkeoloji (%5,73)
<i>Milli Folklor</i>	1,2153	49	Folklor (%55,45), Beşerî Bil., Multidis. (%8,94), Alan Çalış. (%3,94)
<i>Fabula</i>	0,7692	55	Folklor (%48,65), Edebiyat (%8,02), Alman, Flemenk, İsk. Edeb. (%4,97)
<i>J. of Latin A. Lore</i>	0,7132	37	Antropoloji (%29,59), Arkeoloji (%18,02), Tarih (%7,93)
<i>Zeit. Fur Volkskunde</i>	0,6624	51	Folklor (%61,5), Tarih (%7,38), Antropoloji (%3,62)
<i>Folk Life</i>	0,5496	35	Folklor (%43,54), Tarih (%12,44), Beşerî Bil., Multidisipliner (%7,18)
<i>Ulster Folklife</i>	0,4772	33	Folklor (%28,09), Tarih (%13,4), Dil ve Dilbilim (%8,09)
<i>New York Folklore</i>	0,4710	42	Folklor (%44,83), Müzik (%5,99), Sosyoloji (%4,55)
<i>J. of the Folklore Institute</i>	0,4551	44	Folklor (%46,01), Beşerî Bil., Multidisipliner (%4,98), Antropoloji (%4,49)
<i>FF Communications</i>	0,2254	25	Folklor (%53,01), Din (%8,6), Tarih (%7,16)
<i>Sch. Archiv Fur Volks.</i>	0,2097	25	Folklor (%63,27), Tarih (%8,02), Alman, Flemenk, İskan. Ed. (%4,01)
<i>Folk Music Journal</i>	0,1822	31	Müzik (%38,26), Folklor (%36,81), Tarih (%5,15)
<i>Volkskunde</i>	0,0836	23	Folklor (%75,22), Tarih (%6,16), Beşerî Bilimler, Multidisipliner (%2,79)

Tablo 4 Folklor dergilerinin atıf aldıkları kategorilere ilişkin çeşitlilik analizi

Tablo 4, folklor dergilerinin farklı disiplinlerden atıf alma eğilimlerini göstermektedir. Leydesdorff vd. (2019b)’nin çalışmasında çeşitlilik indeksi olan DIV* değeri disiplinler arasılık göstergesi olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla DIV* değeri yüksek dergilerin bilginin yayılması bağlamında farklı disiplinlerin ilgi alanına girdikleri söylenebilir. Bu listedeki ilk sıralarda yer alan dergilerin aldıkları atıfların belli bir kategoride yoğunlaşmadığı, aşağılara inildikçe dergilerin büyük oranlarda folklor kategorisinden atıf alma eğilimlerinin arttığı görülmektedir. Bu listede MFD, çeşitlilik indeksi değeri bakımından 9’uncu sırada gelmektedir.

Şekil 8’de görüleceği üzere genel hatlarıyla alanda belirgin 5 küme bulunmaktadır. MFD açık mavi renkli kümede başta Türkiye olmak üzere Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Kıbrıs gibi ülkelerden aldıkları atıflar ile tüm folklor ilişki ağından ayrılacak bir yoğunluk yakalamıştır. Yeşil renkli kümede Asya ülkeleri görülmektedir. Burada “Asian Ethnology” ve “Asian Folklore Studies” dergilerinin Çin, Hindistan, Tayland, Tayvan gibi ülkelerden aldıkları atıflar ile ağ içinde bir küme oluşturdukları söylenebilir. Bir diğer kümeyi ise İspanyolca konuşan ülkelerden aldıkları yoğun atıflar ile “Revista de Dialectologia Y.” ve “Journal of Latin American Lore” dergilerinin oluşturduğu görülmektedir. Sarı renkli kümenin ise Almanca ve Flemenkçe dergiler etrafında toplandığı görülmektedir. Almanya, İsviçre ve Hollanda bu kümeye atıf yapan ülkeler olarak öne çıkmaktadır. Son ve en büyük kümeyi ise ağ içindeki ilişki yoğunluğu ve çeşitliliği ile merkezi konumda yer alan kırmızı renkli küme oluşturmaktadır. Burada “Journal of American Folklore”, “Western Folklore”, “Journal of Folklore Research” gibi uluslararası niteliği nispeten yüksek dergiler bulunmaktadır. Ağ incelendiğinde atıf ilişkilerinde çevrede yer alan dergiler için bir yanlılık olduğu söylenebilir. Bunun temel sebeplerinden birinin alanın yerel niteliği olduğu düşünülürken bir diğer sebebinin yayın dili olduğu söylenebilir.

2.4.3. Atıf alınan dergiler

Çalışmada son olarak dergilerin aldıkları atıflardaki dergi çeşitliliği incelenmiştir. Buradaki atıf ilişkisi 1330 atıf yapan dergi ve 30 atıf alan folklor dergisi arasında en az iki atıf alma şartıyla kurulmuştur. En çok atıf alan ilk 20 dergi DIV* değerine göre sıralanarak Tablo 6’da sunulmuştur.

Dergi	DIV*	Dergi Sayısı	Atıf Sayısı	En Çok Atıf Alınan İlk Üç Dergi ²
<i>Journal of American Folklore</i>	33,3680	785	9303	JAF (%20,94), WF (%10,28), JoFR (%5,78)
<i>Folklore</i>	11,0521	311	2559	Folklore (%26,96), JAF (%5,28), FF Communications (%4,34)
<i>Journal of Folklore Research</i>	6,3335	214	1415	JAF (%17,95), JoFR (%12,08), WF (%10,81)
<i>Western Folklore</i>	6,1997	246	2034	JAF (%21,58), WF (%19,96), JoFR (%6,24)
<i>Asian Folklore Studies</i>	3,0316	134	763	Asian Folklore Studies (%14,42), Asian Ethnology (%6,29), Bijdr. Tot Taal- Land- Volkenkunde (%2,88)
<i>Asian Ethnology</i>	0,9009	59	209	Asian Ethnology (%11,48), J. Korean Relig. (%4,78), Asia Pac. J. Anthropol. (%3,83)
<i>Fabula</i>	0,8599	89	1152	Fabula (%32,9), FF Communications (%7,38), Folklore (%7,2)
<i>Revista De Dialectologia Y.</i>	0,7839	93	502	Revista De Dialectologia Y. (%29,28), Boletín De Literatura Oral (%3,78), Disparidades-Revista De Antropología (%3,39)
<i>Zeitschrift Fur Volkskunde</i>	0,4554	72	1121	ZfV (%29,97), SaFV (%14,36), OzfV (%12,4)
<i>Journal of Latin American Lore</i>	0,3175	44	205	Latin American Indian Literatures (%6,34), Am. Ethnol. (%5,85), Anthropos, (%5,85)
<i>Ulster Folklife</i>	0,2437	37	251	Ulster Folklife (%33,47), Folk Life (%5,98), Hist. Arch. (%5,98)
<i>Folklore-Electronic Journal of Folklore</i>	0,2385	36	173	EjoF (%37,57), Ff Comm. (%4,62), Sibirica (%4,05)
<i>Journal of The Folklore Institute</i>	0,2260	45	338	WF (%21,89), JAF (%17,75), JoFR (%10,06)
<i>Folk Life</i>	0,1949	34	256	Folk Life (%49,22), Folklore (%8,2), Agr. Hist. Rev. (%5,86)
<i>New York Folklore</i>	0,1502	33	245	JAF (%23,67), WF (%16,73), New York Folklore (%13,06)
<i>Folk Music Journal</i>	0,1289	33	355	Folk Music Journal (%54,93), Folklore (%8,45), JAF (%3,38)
<i>Schweizerisches Archiv Fur Volkskunde</i>	0,0570	19	218	SaFV (%41,28), ZfV (%24,31), OzfV (%10,55)
<i>Volkskunde</i>	0,0373	22	568	Volkskunde (%81,51), Rev. Belg. Philol. Hist. (%2,46), Tijdschr. Geschied. (%1,76)
<i>FF Communications</i>	0,0327	15	210	FF Communications (%40,48), JAF (%16,67), Fabula (%9,05)
<i>Milli Folklor</i>	0,0299	32	576	Milli Folklor (%72,4), Bilig (%4,51), Selcuk Univ. Turk. Arast. Derg. (%2,95)

Tablo 6 Folklor dergilerinin atıf aldıkları dergilere ilişkin çeşitlilik analizi²

Dergilerin hangi dergilerden atıf aldıkları incelendiğinde listede aşağılara inildikçe dergilerin aldıkları atıfların büyük çoğunluğunu belli başlı birkaç dergiden alma eğilimleri artmaktadır. Listede DIV* değeri ilk 5 dergiden sonra hızla düşmektedir. Bu hızlı düşüş göz önüne alınarak, alandaki dergilerin büyük çoğunluğunun aldıkları atıflarda çeşitlenmenin az olduğu söylenebilir. Listede en çok atıf alınan dergiler incelendiğinde

Folklor dergilerinin alandaki konumunu karşılaştırılabilir bir düzlemde görebilmek için aynı dönemi içerecek bir zaman sabitinde analizler gerçekleştirilmiştir. Her ne kadar analizler için derlenen veriler aynı zaman dilimine ait olsa da her dergilerin kendi dinamikleriyle şekillenen bir bilimsel iletişim süreci söz konusu olabilmektedir. Bunu da görebilmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden ilki dergilerin atıf alma ve atıf yapma etkinliklerini gösteren atıf gecikmesi ve literatür eskimesi değerleridir. Yapılan analizlerde alan içindeki dergilerin kendi aralarında oldukça farklı atıf dinamiklerine sahip oldukları görülmüştür. MFD'nin atıf alan makaleleri için ilk iki yıl atıf alma eğiliminin yükseldiği sonrasında ise azaldığı söylenebilir. Bu durum her dergi için aynı değildir. Örneğin "Journal of American Folklore" dergisinin makalelerinin yayımlandıkları yıl atıf alma eğilimi sonraki yıllardan daha yüksektir. Genel olarak ise atıf alan folklor yayınlarının yaklaşık %50'sinin ilk iki yıl içinde, %90'ının ise ilk altı yıl içinde atıf almaya başladığı hesaplanmıştır. MFD ve diğer folklor dergileri üzerine yapılan literatür eskimesi analizlerinde, MFD, yarı yaşam süresi en düşük folklor dergisi olarak hesaplanmıştır. 14,86 olarak bulunan bu değer anlamı MFD'nin diğer dergilere nazaran daha güncel yayınlara atıf yapma eğilimi olan makalelere yer verdiğidir. Bu değer dergilerin genel ortalaması için 21,42 yıl olarak bulunmuştur.

Çalışmanın son kısmında atıf yapan yayınların bibliyometrik profili çıkarılmıştır. Buradaki temel amacımız ise folklor kategorisinde üretilen bilginin etki alanını ortaya koymak ve folklor yayınlarının aldıkları atıflarda kalıplaşmış yaklaşımların olup olmadığının görülmesini sağlamaktır. Alana en çok atıf yapan ilk 20 kategori yıllara bağlı incelendiğinde folklor kategorisinin ağırlığı düşerken diğer kategorilerden gelen atıfların ağırlıklarının yükseldiği ve alana farklı disiplinlerden ilgisinin arttığı görülmektedir. Alana olan bu toptan bakış alandaki dergilerin kendi dinamiklerine ilişkin ayrı bir değerlendirme imkânı vermemektedir. Bu amaçla çeşitlilik analizleri gerçekleştirilmiş ve farklı dergilerin atıf alma dinamiklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çeşitlilik analiziyle ele alınan üç nitelikten ilki kategorilerdir. WoS kategorileri üzerine yapılan bu ilk analizde folklor dergilerinde üretilen bilginin farklı kategorilere yayılımı görülebilmektedir. Bu analizde folklor kategorisinin pek çok dergi için ilk sırada yer alması şaşırtıcı değildir fakat listede aşağılara inildikçe folklor kategorisinden atıf alma oranları artmaktadır.

Atıf alınan ülkeler atıf çeşitliliği analizinde ele alınan ikinci niteliktir. Bilimsel iletişim sürecinde yayın dilinin etkinliğinin bu analizde öne çıktığı söylenebilir. Yerel niteliği ağır basan ve İngilizce dışındaki dergilerde uluslararasılaşmanın daha kısıtlı kaldığı görülmektedir. Örneğin "Revista De Dialectologia Y Tradiciones Populares" dergisi %50'yi aşan oranda İspanya'dan, "Zeitschrift Fur Volkskunde" dergisi %50'yi aşan bir oranda Almanya'dan, "Volkskunde" dergisi %60'a yakın bir oranda Belçika'dan, "Schweizerisches Archiv Fur Volkskunde" dergisi ise %32,97 oranında İsviçre'den atıf almıştır. MFD için de durum çok farklı değildir. MFD, DIV* puanına göre sıralanan listede 13. Sırada yer almış ve en çok atıfı %84,72 oranında Türkiye'den almıştır.

Çeşitlilik analizinde son nitelik olarak dergiler seçilmiştir. Burada görülmek istenen ise dergilerin ne kadar farklı dergiden atıf aldıkları ve kendine atıf durumudur. "Journal of American Folklore" dergisinin 33,36 puan ile ilk sırada yer aldığı bu listede, derginin 785 dergiden 9303 atıf aldığı görülmektedir. MFD ise bu listede 0,0299 DIV* puanıyla son sırada yer almıştır. MFD, en az iki atıf aldığı 32 dergiden toplam 576 atıf almıştır. MFD'nin en çok atıf aldığı ilk üç dergi şu şekildedir: "Milli Folklor" (%72,4), "Bilig" (%4.51), "Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi" (%2,95).

MFD’de görülen kendine atıf yapma durumu listedeki dergilerin pek çoğu için geçerlidir.

Çalışmamızda folklor disiplinindeki atıf ve yayın dinamikleri, yerel ve küresel nitelikler dikkate alınarak, MFD ve WoS’ta dizinlenen diğer folklor dergileri üzerinden ele alınmıştır. Burada alandaki bilimsel iletişim sürecinin belirlenmesinde dilin önemli bir etken olduğu söylenebilir. İngilizce yayımlanan dergilerin alandaki bilimsel iletişim sürecinin merkezinde yer aldıkları ve üretilen bilginin farklı ülke, dergi ve bilim alanlarına yayılması bakımından etkisinin yüksek olduğu görülmektedir. Diğer dillerdeki yayınlar ise bilginin yayılması bakımından daha kısıtlı bir çevrede yoğun bağlantılar ile kümelenmektedirler. Burada sorulması gereken sorulardan biri dil bariyeri olmasa tüm dergiler için üretilen bilginin alandaki etkisinin ne şekilde gerçekleşeceği. Bu doğrultuda folklor disiplininin bilimsel iletişim sürecini kısıtlayan temel etmenlerden birinin alanın yerel niteliği olup olmadığı da görülebilecektir.

YAZARLARIN KATKI DÜZEYLERİ: Birinci Yazar %50; İkinci Yazar %50.

ETİK KOMİTE ONAYI: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

FİNANSAL DESTEK: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

NOTLAR

1. <https://www.thevantagepoint.com/>

KAYNAKÇA

- Al, Umut. “Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2008-2010”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*: (61), 2012.
- Al, Umut, Soydal, İrem, ve diğer. “Bibliyometrik özellikleri açısından bilginin değerlendirilmesi”. 2010.
- Alıç, Serdar. “Türk halkbiliminin gelişimi bağlamında dergicilik faaliyetleri”. *Journal of International Social Research*, 9 (42), 2016.
- Ammon, Ulrich. “Language planning for international scientific communication: An overview of questions and potential solutions”. *Current issues in language planning*, 7 (1), 2006: 1-30.
- Ardanuy, Jordi. “Uso del Web of Science para el estudio de disciplinas minoritarias en Humanidades: el caso del folclore”. *Investigación bibliotecológica*, 31 (73), 2017: 111-129.
- Behles, Cody. “Citation analysis, *Journal of Folklore Research* (1983–2010)”. *Journal of Folklore Research: An International Journal of Folklore and Ethnomusicology*, 51 (1), 2014: 5-12.
- Ben-Amos, Dan. “A History of Folklore Studies: Why Do We Need It?”. *Journal of the Folklore Institute*, 10 (1/2), 1973: 113-124.
- . “Toward a definition of folklore in context”. *The Journal of American Folklore*, 84 (331), 1971: 3-15.
- Borgatti, Stephen P, Everett, Martin G, ve diğer. “Ucinet for Windows: Software for social network analysis”. Harvard, MA: analytic technologies, 6 2002.
- Borgman, Christine L, & Furner, Jonathan. “Scholarly communication and bibliometrics”. *Annual review of information science and technology*, 36 (1), 2002: 2-72.
- Bormann, Lutz, & Daniel, Hans-Dieter. “What do citation counts measure? A review of studies on citing behavior”. *Journal of documentation*: 2008.
- Chang, Yu-Wei. “A comparison of citation contexts between natural sciences and social sciences and humanities”. *Scientometrics*, 96 (2), 2013: 535-553.
- . “Examining interdisciplinarity of library and information science (LIS) based on LIS articles contributed by non-LIS authors”. *Scientometrics*, 116 (3), 2018: 1589-1613.
- Cocchiara, Giuseppe. *Avrupa’da Folklor Tarihi* Ankara: Geleneksel Yayıncılık, 2017.
- Courtial, J. “A cword analysis of scientometrics”. *Scientometrics*, 31 (3), 1994: 251-260.
- Dégh, Linda. “Folklore and related disciplines in eastern Europe”. *Journal of the Folklore Institute*, 2 (2), 1965: 103-119.
- Eisend, Martin. “The internet as a new medium for the sciences? The effects of internet use on traditional scientific communication media among social scientists in Germany”. *Online information review*: 2002.
- Ersoy, Ruhi. “Halk bilimi çalışmalarının gelişimine paralel olarak “alan araştırması” kavramını yeniden düşünmek”. *Millî Folklor*: 2012: 94.
- Finardi, Ugo. “Scientific collaboration between BRICS countries”. *Scientometrics*, 102 (2), 2015: 1139-1166.

- Gökkurt, Özlem. "Bilginin dört metrisi: Bibliyometri (bibliometrics), enformetri (informetrics), bilimetri (scientometrics) ve librametri (librametrics)". F. Özdemirci ve Y. Kayan (Yay. haz.), Prof. Dr. Berin Yurdadoğ'a Armağan içinde: 1994: 54-59.
- Guan, Jiancheng, & Liu, Na. "Measuring scientific research in emerging nano-energy field". *Journal of Nanoparticle Research*, 16 (4), 2014: 1-15.
- Guédon, Jean-Claude. (2008). Open Access and the divide between "mainstream" and "peripheral" science. In *Como gerir e qualificar revistas científicas (forthcoming in 2007, in Portuguese)*.
- He, Qin. "Knowledge discovery through co-word analysis". 1999.
- Hwang, Kumju. "The inferior science and the dominant use of English in knowledge production: A case study of Korean science and technology". *Science Communication*, 26 (4), 2005: 390-427.
- Kasımoğlu, S. "Türkiye'de folklor araştırmaları". *Turnalar Uluslararası Hakemli Türk Dili, Edebiyat, Çeviri Dergisi*, 71 2018: 28-42.
- Kongas, Elli-Kaija. "The Concept of Folklore". *Midwest Folklore*, 13 (2), 1963: 69-88.
- Koseoglu, Mehmet Ali. "Growth and structure of authorship and co-authorship network in the strategic management realm: Evidence from the Strategic Management Journal". *BRQ Business Research Quarterly*, 19 (3), 2016: 153-170.
- Laudun, John, & Goodwin, Jonathan. "Computing folklore studies: Mapping over a century of scholarly production through topics". *The Journal of American Folklore*, 126 (502), 2013: 455-475.
- Lauk, Kalmer. "Bibliometric analysis of Estonian folklore research and folklore: Electronic journal of folklore". *Trames*, 20 (1), 2016: 3-16.
- Lechthaler, Björn, Pauly, Christoph, ve diğer. "Objective homogeneity quantification of a periodic surface using the Gini coefficient". *Scientific Reports*, 10 (1), 2020: 1-17.
- Leydesdorff, Loet, Wagner, Caroline S, ve diğer. "Diversity measurement: Steps towards the measurement of interdisciplinarity?". *J. Informetrics*, 13 (3), 2019a: 904-905.
- . "Interdisciplinarity as diversity in citation patterns among journals: Rao-Stirling diversity, relative variety, and the Gini coefficient". *Journal of Informetrics*, 13 (1), 2019b: 255-269.
- Luo, Feiheng, Sun, Aixin, ve diğer. "Exploring prestigious citations sourced from top universities in bibliometrics and altmetrics: a case study in the computer science discipline". *Scientometrics*, 114 (1), 2018: 1-17.
- Nail, Tan. "Türkiye'de Halk Bilimi çalışmalarının 100.yılı kutlarken". *Folklor/Edebiyat: (75)*, 2013: 237-243.
- Nakamura, Hiroko, Suzuki, Shinji, ve diğer. "Citation lag analysis in supply chain research". *Scientometrics*, 87 (2), 2011: 221-232.
- Newman, Mark E. J., & Girvan, Michelle. "Finding and evaluating community structure in networks". *Physical review E*, 69 (2), 2004: 026113.
- Nielsen, Kristian H. "Scientific communication and the nature of science". *Science & Education*, 22 (9), 2013: 2067-2086.
- Oğuz, Öcal. "Türkiye'de folklorun ilk makaleleri". *Milli Folklor*, 25 (99), 2013.
- Østergaard, Christian R, Timmermans, Bram, ve diğer. "Does a different view create something new? The effect of employee diversity on innovation". *Research policy*, 40 (3), 2011: 500-509.
- Rafols, Ismael, & Meyer, Martin. "Diversity and network coherence as indicators of interdisciplinarity: case studies in bionanoscience". *Scientometrics*, 82 (2), 2010: 263-287.
- Rousseau, Ronald. "On the Leydesdorff-Wagner-Bornmann proposal for diversity measurement". *J. Informetrics*, 13 (3), 2019: 906-907.
- Sengupta, I. N. "Bibliometrics, informetrics, scientometrics and librametrics: an overview". *Libri*, 42 (2), 1992: 75.
- Su, Xinwei, Li, Xi, ve diğer. "A bibliometric analysis of research on intangible cultural heritage using CiteSpace". *Sage Open*, 9 (2), 2019: 2158244019840119.
- Taylor, Archer. "Alman folklor çalışmalarının özellikleri". *Milli Folklor: (Kış-20)*, 1994: 14-24.
- Tonta, Yaşar. "Türk kütüphaneciliği dergisi, 1987-2001". *Türk kütüphaneciliği*, 16 (3), 2002: 282-320.
- Tüfekçi, Nida. (1995). *Folklor*. In M. Belge (Ed.), *Yüzyıl Biterken Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (Vol. 3, pp. 776-780): İletişim Yayınları.
- Van Eck, Nees Jan, & Waltman, Ludo. "VOSviewer manual". *Leiden: Univeriteit Leiden*, 1 (1), 2013: 1-53.
- Vessuri, Hebe, Guédon, Jean-Claude, ve diğer. "Excellence or quality? Impact of the current competition regime on science and scientific publishing in Latin America and its implications for development". *Current sociology*, 62 (5), 2014: 647-665.
- White, Howard D, & McCain, Katherine W. "Visualizing a discipline: An author co-citation analysis of information science, 1972-1995". *Journal of the American society for information science*, 49 (4), 1998: 327-355.

- Williams, Paul H., Humphries, C. J., ve diğer. "Measuring biodiversity: taxonomic relatedness for conservation priorities". *Australian systematic botany*, 4 (4), 1991: 665-679.
- Yalçın, Haydar. "Millî Folklor dergisinin bibliyometrik profili (2007-2009)". *Millî Folklor*, 22 (85), 2010: 205-211.
- Yalçın, Haydar, & Yayla, Kemal. "Folklor disiplininin temel dinamikleri: bilimetrik bir analiz". *Millî Folklor*: (112), 2016.
- Yang, Kiduk. "Comparative Analysis of Publication Patterns in Sciences and Humanities: Based on Bibliometric Data from Korea Citation Index". *Journal of Korean Library and Information Science Society*, 50 (3), 2019: 23-47.
- Yıldırım, Dursun. "Sözlü Kültür ve Folklor Kavramı Üzerine Düşünceler". *Millî Folklor*, 1 (3), 1998a: 16-18.
- . "Türkiye'de Folklor Araştırmalarının Gelişme Devreleri". *Türk Bitiği: Araştırma/İnceleme Yazıları*, Akçağ Yayınları, Ankara: 1998b: 43-60.
- . "Türkiye'de Folklor Hareketlerine Kısa Bir Bakış". *Millî Folklor Dergisi*, S, 9 1991.